

ב"מ ו

משה שווערד

1. תוספות מסכת בבא מציעא דף ו עמוד א

שבועה שלא שלחתי בה יד - פרש"י דאם שלח בה יד אפילו נאנסה חייב ואף על פי דמשהחזירה פטור כדקתני בהמפקיד (לקמן דף לד) מ"מ שמא נאנסה קודם שהחזירה אבל קשה משלהי האומנין (לקמן דף פג.) דקאמר ונשבר או נשבה אין רואה הא יש רואה יביא ראיה ויפטר והא שמא שלח בה יד וי"ל שיפטר משבועה שנאנסה אך ישבע שלא שלח בה יד אי נמי שלא שלחתי בה יד אינו נשבע אלא ע"י גלגול שבועה שלא פשעתי בה וכשיש רואה שנאנסה פטור לגמרי ור"ת מפרש אפי' ע"י גלגול לא ישבע היכא שהיא מתה בפנינו דאין מגלגלין אלא בדבר הדומה דלמה י"ל ששלח בו יד דדוקא בשותפין שחלקו ונתחייב שבועה ממקום אחר מגלגלין משום דמורי היתרא ושבועה שלא שלחתי בה יד מפרש ר"ת שלא אכלה דאינו בכלל שבועה שלא פשע בה ושאינה ברשותו.

2. תוספות מסכת בבא מציעא דף ו עמוד א

ממון אפשר בחזרה - אם לא יזכור יחזיר ולא יעכבנו מספק אבל אין לפרש אם יזכור שאינו חייב לו יחזיר אבל אם לא יזכור יעכבנו אע"פ שיודע שלא יזכור עוד דא"כ גם מספק שבועה לא יפרוש.

3. תוספות מסכת בבא מציעא דף ו עמוד א

הקדישה בלא תקפה מהו - ומיירי נמי כגון ששתק בשעה שהקדיש ולבסוף כששאלה הגזבר צווח ומבעיא ליה כיון דאמירתו לגבוה כו' הוה הקדש כתקפה דכיון ששתק אודויי אודי ליה והוה הקדש ולא דמי לגול ולא נתיישו הבעלים דשניהם אין יכולין להקדיש זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו דכיון דאודי ליה הוי כפקדון שיש לו ביד אחרים דיכול להקדיש כדמוכח בהמוכר את הספינה (ב"ב דף פח.) גבי ההוא דאיתי קרי כו' דאי לא קייצי דמייהו הוי קדושות או דלמא הקדש לא הוי כתקיפה דלמה יצווח בשביל דבריו ומייתי מההיא מסותא דהקדיש חד ושתק איך ומסקנא דלא הוי הקדש אלמא שתיקתו אינו כהודאה.

4. שיטה מקובצת מסכת בבא מציעא דף ו עמוד א

ואמרינן להו זילו פלוגו. קשה לי אי בלא שבועה היכי אמרי להו בי דינא פלוגו בלא שבועה ואי בשבועה היכי אמרינן ליה עד השתא חשדת ליה בגולן והשתא מוגרת ליה בלא סהדי אדרבה אימא איפכא אמרינן ליה לאידך דתפיס ואמר אודויי אודי לי השתא נשבע בפנינו שאין לה בה פחות מחציה ומיד הודה לך שהיא שלך ונשבע לשקר. יש לומר דלעולם בלא שבועה כדמשמע פשטא וכגון שמחלו זה לזה השבועה ואמרינן להו זילו פלוגו. מ"ה נר"ו:

5. שיעורי ר' דוד בבא מציעא דף ו עמוד א

מ) תקפה בפנינו אחר שבועה, לא הוי הודאה...גמ' בעי ר' זירא תקפה אחד בפנינו מהו, היכי דמי אי דשתיק אודויי אודי ליה, וכו', וכתב רש"י תקפה אחד, הוציאה מיד חבירו בחזקה והרי כולה בידו קודם שנשבע, עכ"ל. וכתב בקצוה"ח (סי' קל"ח סק"ב) דמדברי רש"י משמע דדוקא קודם שבועה אמרינן שתיקה כהודאה, דעדיין בספיקא הוא, דמי יימר דמשתבע, והו"ל כאומר איני נשבע דאינו יכול לחזור בו. אבל אחר שנשבע, דאז כבר זכה בחציו, תו לא אמרינן אודויי אודי ואפי' שתק מתחלה ועד סוף לא אמרינן שתיקה כהודאה, ועמ"ש בסי' פ"א סק"ו.

6. שיעורי ר' דוד בבא מציעא דף ו עמוד א

מא) ספיקת הגמ' על דין חלוקת שנים או חזין, או על שתיקה בכה"ג אי הוי ספק הודאה, או ודאי לאו הודאה גמ' לא צריכא דשתיק והדר צווח, מאי מדאשתיק אודויי אודי ליה, או דלמא כיון דקא צווח השתא איגלאי מילתא דהאי דשתיק מעיקרא סבר הא קא חזו ליה רבנן.

וכתב בחי' הר"ן [הובא בשטמ"ק] דיש לפרש האיבעיא בב' אופנים, דאפשר לומר דזה ודאי ידעה הגמ', דבכה"ג דשתק ולבסוף צווח הוי זה [מצב של] ספק הודאה, [ולא זהו האיבעיא של הגמ'] אלא האיבעיא הוא מהו דין החלוקה דשנים או חזין בטלית, האם הדין יחלוקו הוי מספק, או בתורת ודאי, דאם כל הדין חלוקה הוי רק מספק, א"כ היכא דתפס באופן זה דאיכא ספק הודאה, אתי ספק ומוציא מידי ספק, דכיון דעכ"פ יש צד דאודי ליה, מהני אף ספק הודאה זו להעמידה ברשות זה שתקפה.

או דלמא, הדין יחלוקו בשנים או חזין הוי בתורת ודאי, דכל אחד נחשב מוחזק בחציו, וא"כ לא מהני ספק הודאה להוציא מידי ודאי, דכיון דעכ"פ אפשר דלא הוי הודאה [דכיון דקא צווח השתא איגלאי מילתא וכו'] ממילא אין ספק מוציא מידי ודאי. [ועכ"פ אין הספק של הגמ' אי שתק ולבסוף צווח הוי הודאה או לא, דזה פשוט דהוי ספק הודאה, ורק דהספק הוא על הדין יחלוקו דשנים או חזין].

ועוד כתב דיש לפרש דהאיבעיא הוא על זה גופא, האם בשתק ולבסוף צוח, הוי זה ספק הודאה, או דלמא הוי זה ודאי שאינו הודאה. והיינו דגם להצד הראשון דקאמר מדאשתיק אודיי אודי ליה, אין הכוונה דהוי ודאי הודאה, אלא רק ספק הודאה, ורק דהצד השני הוא או דלמא כיון דצוח לבסוף איגלאי מילתא וכו', דליכא לספוקי בהודאה כלל, ובודאי לא הוי הודאה. ולפי"ז צ"ל דהדין יחלוקו בשנים אוחזין, פשוט להגמ' דהוי רק בתורת ספק, דמשו"ה קמיבעיא ליה אי בשתק ולבסוף צוח הוי ספק הודאה, ומהני תפיסתו, או לא, אבל אי נימא דהדין חלוקה דשנים אוחזין הוי בתורת ודאי, א"כ אף להצד הראשון לא יועיל תפיסתו דהא הוי רק ספק הודאה ואין ספק מוציא מידי ודאי ע"ש.

7. שיעורי ר' דוד בבא מציעא דף ו עמוד א

(עא) מה מהני אמירתו לגבוה, כיון דעכ"פ בהקדש ליכא הודאה גמ' אם תמצי לומר תקפה אחד בפנינו אין מוציאין אותה מידו הקדישה בלא תקפה מהו, כיון דאמר מר אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט דמי וכו'.

והר"ן (הובא בשטמ"ק) הקשה, היכי סבירא לן דכיון דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט, כמאן דתקפה דמי, והא תקיפה לא מהניא אלא מטעם הודאה, ובהקדישה היכי שייכי הודאה. [והיינו דכיון דע"י שהקדיש ליכא הודאה, מה מוסיף בזה דאמירתו לגבוה].

וכתב דתירצו בתוס' דהספק הוא דכיון דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט א"כ היה לו לצוות כאילו תקפה ומסרה לאחר, ומדאשתיק אודיי אודי ליה, או דלמא סבר השתא מיהא לא תקפה וכל שלא תקפה מאי אצוות. וכתב הר"ן ואין זה מחוור דהא מיתנין ראייה מספק בכורות והתם ליכא למימר שתק ולבסוף צוח וליכא למידן ביה משום הודאה כלל.

8. שיעורי ר' דוד בבא מציעא דף ו עמוד א

(עב) ספיקת הגמ' בדין יחלוקו דשנים אוחזין ולכן פירש הר"ן לפי מה שביאר לעיל בהספק אי תקפה מוציאין מידו או אין מוציאין, דזה ודאי דשתק ולבסוף צוח הוי זה ספק הודאה, ורק דהאיבעיא בגמ' הוא על יחלוקו בשנים אוחזין אי הוי בתורת ודאי או בתורת ספק, דאי הוי מדין ודאי, דחשיב כל אחד מוחזק בודאי בחציו, לא מהני ספק הודאה זו להוציא מידי ודאי, אבל אי החלוקה הוי רק בתורת ספק, שפיר מהני ספק הודאה להוציא מידי ספק.

ולפי"ז שפיר מיבעיא נמי לענין הקדישה אי מהני ההקדש [ולא מחמת ספק הודאה כלל, דהכא לא מיירי בשתק ולבסוף צוח, אלא דעצם הדבר אם יש לו כח להקדיש תלוי בהאיבעיא הנ"ל] דאי נימא דתקפה אחד בפנינו מוציאין אותה מידו, הרי הביאור דהדין יחלוקו הוי בתורת ודאי, דחשיב כל אחד ודאי בחציו, דמשו"ה לא מהני ספק [הודאה] להוציא מידי ודאי, א"כ לפי"ז ה"ה דאין לו כח להקדיש כל הטלית, כיון דחציו השני הוי בתורת ודאי של חבירו, ואין יכול להקדיש דבר שאינו שלו. אבל אי נימא דתקפה אחד בפנינו אין מוציאין אותה מידו, והיינו משום דלא הוי כל אחד ודאי בחציו, אלא כל הדין יחלוקו הוי רק בתורת ספק, [דמספק אין אנו יכולין להוציא מיד התפוס, ומה"ט אם תקפה אחד שפיר מהני תפיסתו להוציא מידי ספק]. א"כ שפיר איכא למיבעי לענין הקדישה בלא תקפה, ואפ"ל צוח חבירו ולא שתק, דכיון דמזמן זה הוי בספק א"כ מספק חל ההקדש לענין איסורא, [דהא אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט], דרשות הקדש חל בכל מקום, ואם האמת דאינו של חבירו שפיר חל ההקדש, או דלמא כיון דהשתא מיהא לא תקפה ואינו שלו לשום דבר, אף לענין הקדש אינה מקודשת מכחו. ולזה מייית ת"ש דההיא מסותא דהוי מנצי עלה בי תרי האי אמר דידי הוא והאי אמר דידי הוא קם חד אקדשה וכו', והיינו דהאיבעיא שם הוי נמי כנ"ל אי חל ההקדש מספק.

ובעי לאתווי ראייה מספק בכורות דהתם נמי הוי ספק ממון ואפ"ה חל רשות גבוה אפ"ל ברשות ישראל התופס אותם, וא"כ ה"ה הכא יועיל ההקדש.

ודחי דקדושה הבאה מאליה שאני, [עיין להלן מש"נ בזה בס"ד] ובמסקנא הביא דהוי חסרון אינו ברשותו, דאף דלא יהא חסרון ב"שלו", מ"מ הוי חסרון דאינו ברשותו.

9. שיעורי ר' דוד בבא מציעא דף ו עמוד א

(ג) ביאור דברי הר"ן, אי ע"י דין יחלוקו הוי "מוחזק", או רק "תפוס" ובברכת - שמואל (סימן ז') ביאר בדברי הר"ן, דהנידון הוא אי ע"י דין יחלוקו נעשה "מוחזק" גמור, או רק "תפוס", דהנה הרי בעלמא דאמרין המוציא מחבירו עליו הראיה, הביאור דזה שהחפץ בידו, או שיש לו חזקת מ"ק, חשיב מוחזק גמור, והוי שלו לגמרי אף לקדש בו אשה, ולא רק דיש לו רק דין "תפוס" לענין דאין להוציא ממנו, אלא דיש לו דין "מוחזק" והוי שלו.

ומה"ט נמי אין עליו חיוב ליתן לשני לצאת ידי שמים, שלא לעבור על ספק איסור גזל, כיון דהתורה התירה ספק גזל בכה"ג ואוקמה בחזקת המוחזק דהוי שלו כל זמן שאין השני מביא ראיה.

וא"כ זהו הנידון הכא דאי הדין יחלוקו הוי בתורת ודאי הרי הביאור שכל אחד יש לו דין "מוחזק" גמור ולא רק תפוס, וממילא פשוט דלא מהני ההקדש, דהא הוי אינו שלו.

אבל אי תקפה אין מוציאין מידו, דהיינו משום דהיחלוקו הוי רק מתורת ספק, דהוי הביאור דלא הווי מוחזקין ממש אלא רק תפוסין, דרק מספק אי אפשר להוציא מהן, א"כ בזה י"ל דשפיר חל ההקדש מספק, דאפשר דקמי שמיא גליא דלא הוי של השני, ושפיר הוי של זה וחל ההקדש, או דלמא אף דהוי רק ספק מ"מ מכיון דנפסק בדין דהוי של שניהם א"כ זה ג"כ עושה שלא יוכל להקדיש ע"ש.

10. שיעורי ר' דוד בבא מציעא דף ו עמוד ב

פא) **קדושת בכור הוי מחמת דין ממון כהן, ולכן מוכיח מהא דאסורין בגיזה דאין מוציאין מידו** גמ' א"ל רב המנונא מתני' היא ספק בכורות וכו' המומע"ה, ותני עלה אסורים בגיזה ובעבודה, והא הכא דאמר תקפו כהן אין מוציאין אותו מידו דקתני המע"ה, וכי לא תקפו אסורים בגיזה ובעבודה.

ולכאורה צ"ב מה ענין איסור גיזה ועבודה להא דתקפו כהן אין מוציאין מידו, דהא בפשוטו האיסור הקדש דבכור הוי מחמת פטר רחם, וכיון דהוי ספק, ממילא אסור מספק ככל ספק איסור, ומה ס"ד דהאיסור הוי רק משום דיש לכהן דין ממון, דאין מוציאין מידו.

וכן צ"ב מ"ט דחי רבה רק משום דקדושה הבאה מאליה שאני, דמשמע דמחלק רק אם באה מאליה או דבאה ע"י כח הבעלים, הא ביותר הו"ל למימר דקדושת בכור לא הוי כלל מחמת שהוא ממון כהן אלא מחמת דהוי פטר רחם, וממילא בספק אסור.

וכתב בשערי ישר (שער ה' פ"ו) דע"כ מוכח דידעו חז"ל דקדושת בכור חל רק מחמת הדין ממון שנתנה תורה לכהנים בבכור, ולא מחמת הפטר רחם, ולכן שפיר ס"ד דהא דאסורים בגיזה ועבודה הוי רק אי נימא דאין מוציאין מידו, דאז יש לו זכות ממון לענין תפיסה, אבל אי נימא דמוציאין דאין לו שום זכות ממון בספק בכור, ליכא נמי קדושה, [ומזה הוכיח ג"כ למסותא, דכיון דהדין הוא כדא"ג ויכול לתפוס ממילא חל ההקדש מספק, ואסור בהנאה מספק].

11. שיעורי ר' דוד בבא מציעא דף ו עמוד ב

פב) אף לרבה הוי הקדושה מחמת הממון כהן, ורק דכיון דחלה מאליה, חל מספק, אף דמוציאין ורבה דחה קדושת בכור קאמרת לעולם אימא לך תקפו כהן מוציאין אותו מידו, ואפ"ה אסורים בגיזה ועבודה, דקדושה הבאה מאליה שאני.

והיינו דבאמת רבה ג"כ סובר דקדושת בכור הוי מחמת הדין ממון כהן וכנ"ל, ורק דסובר דכיון דהקדושה חלה מאליה, לא בעינן שיהיה לכהן זכות ממון בפועל, אלא דתלוי במציאות הדבר, דאם במציאות הוי בכור, הרי ממילא יש להכהנים דין זכות ממון בו, ונתפס בו הקדושה, וא"כ אף דמספק אין לכהן זכות ממון ומוציאין מידו, מ"מ אכתי הוי זה ספק, דאם האמת שהוא בכור ויש לו דין ממון, חלה הקדושה מאליה, ולכן מספק נמי אסורים בגיזה ועבודה.

12. תוספות מסכת בבא מציעא דף ו עמוד ב

... וא"ת אמאי אין מוציאין מידו והלא הבעלים יאמרו ליתן לכהן אחר וי"ל במכירי כהונה א"נ אינו יכול לתובעו רק טובת הנאה שיש לו בו למ"ד טובת הנאה ממון ומפרק הזרוע (חולין דף קלג). דאמר בן לוי דחטף מתנתא פריצותא הוא משמע דאינו חייב לשלם אין ראייה דשמא מיירי כשאכלו כדאמרינן התם (דף קל:): המזיק מתנות כהונה או אכלן פטור.

13. שיעורי ר' דוד בבא מציעא דף ו עמוד ב

צג) דין מכירי כהונה היכא דאינו חייב ליתן מספק תוד"ה (בעמוד הקודם) והא הכא וכו', וא"ת אמאי אין מוציאין מידו, והלא הבעלים יאמרו ליתן לכהן אחר, וי"ל במכירי כהונה. ואינו מובן דהא כל הדין דמכירי כהונה שייך רק היכא דמחוייב ליתן, ורק שרוצה ליתן לכהן אחר, דבזה הוי הדין דכיון דתמיד נותן להם, הוי מדרבנן כאילו כבר זכו, משום דאסור לחזור במתנה מועטת. **אבל הכא דהוי ספק אם מחוייב כלל ליתן, ומספק אינו חייב ליתן לשום כהן, דהוא המוחזק, מה שייך בזה דין מכירי כהונה, וצ"ע.**

14. שיעורי ר' דוד בבא מציעא דף ו עמוד ב

קו) מ"ט בספק בכור ליכא חזקת מ"ק שהיה בעליו בעודו עובר ועוד צ"ב בעיקר תירוץ הרשב"א שכתב דגבי ספק בכור ליכא חזקת מ"ק, כיון דהספק הוי תיכף כשנולד, דלכאורה הרי כשהיה עובר היה בודאי שלו, [דדין בכור הוי רק כשנולד שנעשה פטר רחם] וא"כ מ"ט לא יהיה לו עכשיו דין חזקת מ"ק על הולד שנולד מעובר שלו.

[ובש"ש (ש"ד פכ"ה) כתב דאע"ג דבכור ביציאתו קדוש ובשעה שהיה במעי אמו הרי הוי של הבעלים, מ"מ לאו חזקת בעלים ממש חשיב משום דבמעי אמו ה"ל דשלב"ל וכמ"ש בשו"ע חו"מ סי' ר"ט ע"ש.

אכן (אכתי) צ"ע כמ"ש, דכיון דעכ"פ בעובר יש לו דין ממון למכרו או לשייר לעצמו, א"כ כשנולד ולד מעובר זה מ"ט לא יהיה לו דין חזקת מ"ק].

קז) תלוי אי דין חזקת מ"ק הוי מדין מוחזק, או מדין חזקה קמייתא ואפשר (וכ"כ בח' הגרנ"ט) דזה תלוי במה שנסתפק בקונטרס הספיקות (כלל א') בדין חזקת מ"ק אי הוי מדין חזקת ממון דחשיב מוחזק, או דהוי מדין חזקה קמייתא דאיסורים, דאי נימא דהוי מדין חזקה קמייתא א"ש דליכא הכא חזקת מ"ק דהרי כל החזקה דמעיקרא היה רק כל זמן שהוא עובר, דהרי לאחר שתלד יהיה בכור ולא יהא שלו, ונמצא דלא החזקנוהו שיהיה שלו לעולם אלא רק עד שתלד, וא"כ לא שייך ע"ז חזקה דמעיקרא.

[דכל דין חזקה דמעיקרא הוי רק היכא דמעיקרא החזקנו אותו כן לעולם, דבזה אמרינן דמהיכי תיתי נשתנה הדבר ממה שהחזקנו מעיקרא, אבל היכא דכל מה שהחזקנו היה רק עד זמן מסויים דעשוי להשתנות, לא הוי זה השתנות ממה שהחזקנו, ולא שייך ע"ז דין חזקה לומר שלא נשתנה].

וא"כ י"ל דהרשב"א סובר דדין חזקת מ"ק הוי מדין חזקה דמעיקרא (וכמ"ש בנתיבות סי' פ"ה סק"ד ליישב לפי"ז דברי הרשב"א בגיטין) ומשו"ה כתב שפיר דגבי ספק בכור לא שייך חזקת מ"ק.

אכן אכתי אי נימא דדין חזקת מ"ק הוי מדין מוחזק וחזקת ממון הרי שייך שפיר חזקה זו אפי' היכא דהוי רק חזקה לזמן, כיון דעכ"פ עד זמן זה היתה ברשותו ואין להוציא ממנו בספק וא"כ אי נימא כן הדק"ל [איך נימא תקפו כהן אין מוציאין מידן].

15. תוספות מסכת בבא מציעא דף ו עמוד ב

קפ"ז כולן פטורין - תימה דלכטל ברובא וליחייבו כולהו במעשר דהא דדבר שבמנין לא בטיל היינו מדרבנן וקבוע נמי אין שייך אלא בדבר שהאיסור וההיתר ניכרין וידועין ולא ידע מאיזה לקח כגון ט' חנויות ובריה נמי לא הוי כדפרי' בחולין (דף צה) ואין לומר שלא נשאר בעדר רק אחד דליכא רובא דלשון לתוכן לא משמע הכי.

16. שיעורי ר' דוד בבא מציעא דף ו עמוד ב

קנא) לדברי הגר"ח מוכרח דמוקצה הוי חתיכה דאיסורא, ולכן שייך בו ביטול ברוב שם בא"ד, תימה לכטל ברובא וליחייבו כולהו במעשר.

והנה כתבנו לעיל דתירץ הגר"ד בשם הגר"ח דדין ביטול ברוב שייך רק היכא דהוי דין בהחפצא, משא"כ דין מעשר בהמה הוי דין בהגברא דהא לא הוי טבל, והוי רק חיוב על הבעלים ליתן מעשר בהמה, ולכן לא שייך ע"ז דין ביטול ברוב.

ולכאורה קשה דהנה בשו"ת הגרעק"א (סימן ה') נסתפק באיסור מוקצה, אי הוי איסור בהחפצא. דהיינו דהוי חתיכה דאיסורא, או דהוי רק איסור בהגברא, וכמו איסור אכילה ביה"כ דהוי רק איסור על הגברא. ולכאורה לדברי הגר"ח הנ"ל דבאיסור גברא לא שייך דין ביטול ברוב, א"כ אי נימא דמוקצה הוי איסור גברא, לא יהא שייך בו דין ביטול ברוב.

וצ"ע דהרי בגמ' ביצה (דף ד ב) מפורש דאיכא דין ביטול ברוב במוקצה, דאיתא שם עצים שנשרו מן הדקל לתוך התנור ביו"ט, [דהוי מוקצה] מרבה עליהם עצים מוכנים ומסיקן, והיינו שמבטלן ברוב, וע"כ מוכח דמוקצה הוי חתיכה דאיסורא ולכן שייך ע"ז ביטול ברוב.

קנב) טלטול מוקצה ודאי הוי איסור גברא, מ"מ היפוך בידים הוי משתמש בהחפצא

אמנם אפי' נימא דהוי חתיכה דאיסורא אכתי צ"ע דהא בגמ' שם פריך ע"ז והא קא מהפך באיסורא, [פירש"י כשמוליכך בתנור מזוית לזוית] ומשני כיון דרובא דהיתרא נינהו כי קא מהפך בהיתרא קא מהפך, [ופירש"י שהאיסור בטל ברוב].

ולכאורה הרי האיסור דטלטול מוקצה בודאי הוי איסור על הגברא ולא בחפצא, [ורק בהאיסור הנאה ממוקצה שייך לומר דהוי איסור חפצא], דהרי האיסור דטלטול מוקצה הוי או כמ"ש הרמב"ם (פכ"ד מהל' שבת) שלא יטרח כמו בחול, או כמ"ש הראב"ד שם דגזרו על טלטול מוקצה משום הוצאה ע"ש, וא"כ הא הוי רק איסור גברא, וא"כ מה משני הגמ' דכי קא מהפך בהיתרא קא מהפך, הרי כיון דהאיסור להפך באיסורא הוי זה איסור דטלטול דהוי איסור על הגברא מה שייך בזה ביטול ברוב.

ונראה דהא דפריך בגמ' והא קא מהפך באיסורא, אין הקושיא מחמת איסור "טלטול" מוקצה, אלא מחמת איסור "הנאה" דמוקצה, דאף דהנאה דממילא מותר ליהנות ממוקצה, מ"מ הנאה בידים אסור, והכא נמי כיון דמהפך בידים הרי חשיב שנוטל ומשתמש בידים, דאיסור זה הוי מחמת ההשתמשות בעצם דהוי האיסור בהחתיכה, וע"ז שפיר משני כי קא מהפך בהיתרא קא מהפך, דכיון דהוי זה איסור בהחפצא שייך בזה שפיר דין ביטול ברוב, (וע"ע ישוע"ד או"ח סי' י"ז).

17. שיעורי ר' דוד בבא מציעא דף ו עמוד ב

קנד) במעשר בהמה לא שייך ביטול ברוב, דע"י התערובת נפטרו כולם, ואין הרוב סותר להמיעוט

שם בא"ד, תימה דלכטל ברובא וליחייבו כולהו במעשר, ותירץ בשטמ"ק בשם הרישב"א דהכא לא בטיל משום דאמר רחמנא העשירי, עשירי ודאי ולא עשירי ספק, ע"כ. [וכ"כ שם בשם הרא"ש דהכא לעולם לא נפיק מכלל ספק עשירי ע"ש].

ואינו מובן דהא הכא הנידון שיהיה דין ביטול ברוב דהמיעוט מתבטל ונעשה כהרוב, וא"כ הא הוי שפיר עשירי ודאי, ואיך כ' דפטורין משום דהוי עשירי ספק.

וביארנו בזה דדין ביטול ברוב הוי דוקא היכא דהמיעוט מפריע לרוב, דהרוב נשאר כדינו, והמיעוט הוי סתירא לרוב, דבזה אמרה תורה דהמיעוט יתבטל ברוב, אבל היכא דהמיעוט אינו מפריע לרוב, כמו הכא דע"י המיעוט נפטרו נמי הרוב דהוי כולם עשירי ספק, ממילא לא שייך בזה ביטול ברוב.